

۱۶۲۴۷۷۲

بازسازی

احیاء مراکز پویان شهری

با بهره گیری از فضاهای زیر سطحی شهری

مؤلف:

مهدی سالک احمدی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: سالک احمدی، مهدی، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: احیاء مراکز پویای شهری با بهره‌گیری از فضاهای زیر سطحی شهری / مولف مهدی سالک احمدی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات راه دکتری: سنجش و دانش، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۰ ص.: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: 978-600-465-519-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: ساختمان‌سازی زیرزمینی
موضوع	: Underground construction
موضوع	: ساختمان‌سازی زیرزمینی -- طرح و ساختمان
موضوع	: Underground construction -- Design and construction
موضوع	: فضاهای عمومی -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: Public spaces -- Iran -- Case studies
موضوع	: فضا در معماری -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: Space (Architecture) -- Iran -- Case studies
موضوع	: معماری -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: City planning -- Iran -- Case studies
رده بندی کنگره	: ۷، ۳ الف س/ TAV12
رده بندی دیویی	: ۶۲۴/ ۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۰۰۰۳۶

احیاء مراکز پویای شهری با بهره‌گیری از فضاهای زیر سطحی شهری

مؤلف:	مهدی سالک احمدی
ناشر:	انتشارات راه دکتری (همکار سنجش و دانش)
تیراژ:	۵۰۰ نسخه
نوبت چاپ:	۱۳۹۷-اول
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۶۵-۵۱۹-۴
	۱۸۰۰۰ تومان

*** کپی حقوق مادی و معنوی این اثر برای مولف محفوظ می‌باشد ***

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
فصل اول:	۴
فضاهای مراکز شهری	۴
منهوم فضا	۶
منهوم فضا در معماری	۹
منهوم فضای شهری	۱۲
محتوای فضای شهری	۱۶
فعالیت های مرتبط با فضای شهری	۱۷
ابعاد طراحی فضاهای باز شهری	۱۸
بعد ریخت شناسی	۲۴
بعد ادراکی	۲۵
بعد اجتماعی	۲۶
بعد بصری	۲۷
بعد کارکردی	۲۷
بعد زمان	۲۸
تعریف طراحی شهری	۳۰
کیفیت در فضای شهری	۳۳
کیفیت های ادراکی	۴۱
آسایش	۴۱
آرامش	۴۲

۴۴	مشغولیت انفعالی
۴۶	اکتشاف
۴۸	غنای حسی
۵۰	حس مکان و خاطره انگیزی
۵۲	کیفیت های کالبدی - کارکردی
۵۳	نظم
۵۳	تعادل
۵۴	مولفه خوانایی
۵۵	مولفه انعطاف پذیری
۵۶	مولفه نفوذ پذیری
۵۷	مولفه طراحی چند منظوره
۵۸	ادغام کاربری های اولیه
۵۹	تراکم و ادغام کاربری ها
۵۹	استفاده از جریانات عبوری
۵۹	تنوع
۶۰	ایمنی و امنیت
۶۱	مقیاس انسانی
۶۲	سرزندگی
۶۲	زیبایی
۶۴	مفهوم کیفیت پویایی
۶۵	اهمیت داشتن فضاهای پویای شهری به عنوان نتیجه مباحث کیفی
۶۹	فصل دوم:

۶۹	مرکز شهر و نظریه های مربوط به آن
۷۲	تعریف مرکز شهر و نظریات پیرامون آن
۷۷	ضرورت توجه به مرکز شهر
۷۹	دلایل تهیه طرح مرکز شهر
۸۱	ویژگی های مراکز شهری
۸۵	تجربیات جهانی در باب مراکز شهری
۸۵	کشورهای اروپایی
۸۵	الف) تجربه کشور فرانسه
۸۶	ب) تجربه کشور ایتالیا
۸۷	ج) تجربه کشور انگلستان
۹۰	کشورهای آسیایی
۹۲	جمع بندی رویکردهای مداخله در مراکز شهری
۹۴	تجربه ایران در زمینه مداخله در بافت های مرکزی شهر
۹۶	مشکلات مراکز شهری در ایران
۱۰۱	جمع بندی نگرش ها و شیوه های برخورد با مراکز شهری
۱۰۶	نتیجه گیری مباحث فصل
۱۰۹	فصل سوم:
۱۰۹	فضاهای زیرسطحی شهری
۱۱۲	معرفی فضاهای زیرسطحی
۱۱۵	فضای زیر سطحی شهری
۱۱۷	تاریخچه فضاهای زیرسطحی شهر
۱۱۷	بررسی سابقه اسکان انسان در فضاهای زیر سطحی

۱۱۹	دلایل رفتن به زیر سطح و استفاده از فضاهای زیر سطحی
۱۱۹	مشکلات اصلی کره زمین و شهرها
۱۲۰	مشکلات زیست محیطی
۱۲۳	عوامل کالبدی
۱۲۶	شرایط استفاده از توسعه زیر سطحی
۱۲۶	هویت و خوانایی
۱۲۷	پیاده و سهولت دسترسی
۱۲۸	تناسبات و مقیاس انسانی
۱۳۰	عوامل اجتماعی
۱۳۴	دیدگاه های حفاظتی
۱۳۹	دیدگاه های اقتصادی
۱۴۳	جنبه های تاریخی و باستان شناسی فضاهای زیر سطحی
۱۴۴	تحقیق بر روی زمین، مطالعات سایت و زمین شناسی تکنیک های ساخت
۱۴۵	توجیهات عایق بندی
۱۴۵	سایت و سازه های ژئولوژیکی
۱۴۷	اهمیت ترکیبات زمین شناسی
۱۴۸	اهمیت آب های زیرسطحی
۱۴۹	اهمیت نشست زمین و آسیب ساختمان
۱۵۰	ارتباط بین سازه های زیرسطحی و سطح زمین
۱۵۱	تکنیک های ساخت و ساز
۱۵۳	تأثیر روش های ساخت و ساز
۱۵۴	حفاظت از محیط های زیرسطحی

۱۵۵	تحلیل ریسک
۱۵۷	شرایط و معیارهای استفاده بهینه از فضاهای زیرسطحی
۱۵۸	اهمیت برنامه ریزی در پروژه های زیر سطحی
۱۵۹	روند و پیش بینی آینده مجموعه
۱۶۲	بررسی تجربیات جهانی در استفاده از فضاهای زیرسطحی
۱۶۲	قاره آمریکا
۱۶۴	قاره اروپا
۱۶۶	قاره آسیا
۱۶۸	قاره استرالیا، استرالیا
۱۶۹	شهر زیرزمینی قاداماس، تونس
۱۷۱	بررسی تجربیات ایران در استفاده از فضاهای زیر سطحی
۱۷۴	شهر زیرزمینی سامن
۱۷۶	شوادان ها، فضاهای زیرزمینی مسکن ایرانی
۱۸۵	تمهیدات در مورد فضاهای زیرزمینی شهری در طرح جامع شهرها
۱۸۷	فوائد موجود بر سر راه یکپارچه سازی فضاهای زیرزمینی با طرح جامع شهری
۱۸۸	تجزیه و تحلیل فضاهای زیر سطحی با استفاده از روش سوات
۱۸۸	تجزیه و تحلیل ویژگی های زیست محیطی
۱۹۰	تجزیه و تحلیل ویژگی های اجتماعی
۱۹۲	تجزیه و تحلیل ویژگی های کالبدی - کارکردی
۱۹۶	تجزیه و تحلیل ویژگی های اقتصادی - سیاسی
۱۹۸	جمع بندی و نتیجه گیری فصل
۱۹۸	علل نیاز شهرها و مراکز آنها به فضاهای زیر سطحی

قابلیت انطباق پذیری فضاهای زیر سطحی با الگوهای توسعه پایدار ۱۹۹

چگونگی دستیابی به پویایی فضایی با استفاده از فضاهای زیر سطحی ۲۰۰

شاخص های ارزیابی فضاهای زیر سطحی به عنوان نتیجه نهایی ۲۰۱

چک لیست ارزیابی زیست محیطی ۲۰۱

چک لیست ارزیابی ملاحظات کالبدی - کارکردی ۲۰۴

چک لیست ارزیابی ملاحظات اقتصادی ۲۰۷

منابع و مآخذ ۲۱۰

مقدمه:

تاریخی را که از آن به عنوان آغاز دوره تمدن و زیست متمدن انسان یاد کرد در حقیقت به دوران شهر نشینی او باز می گردد. در طول قرن ها شهرها شاهد بیشترین تلاش و رشد بشر در جهت دست یابی به بهترین شرایط زندگی در یسترآن بوده اند. تمرکز، تنوع و پیچیدگی هایی که در شهرها با آن مواجه هستیم منجر به این گردیده که انسان و ساکنین شهری با خرد ورزی خود به موفقیت های جدی فایز آمدن به مشکلات و ایجاد شرایط هر چه بهتر در محیط زندگی نایل گشته و نتیجه این تلاش های مستمر و بازتاب آن خلق تمدن، هنر و معماری، دست یابی و ایجاد علوم مختلف و دانش های مرتبط با علوم شهری، مذهب، تجارت و سیاست بوده است. هر شهر در ذات و گوهر خود منحصر به فرد بوده - راکه جمعیت و مردم گوناگونی که در آن ساکن هستند، دارای فرهنگ های مختلف، محیط زیست و ژئ، تاریخ و پیشینه خاص خود می باشند و همگی گواهی بر این ادعا می باشند. به علت این که شهرها و زندگی شهری بسیار پیچیده شده و با در نظر گرفتن این واقعیت که چرخه حیات و مرگ و میر در شهرها نیز وجود داشته و اجتناب ناپذیر است، در واقع سیمای هر شهر بهترین تبیین و تفسیر از شخصیت خود و مرکز آن می باشد. مطالب ارائه شده در کتاب حاضر در مورد ایجاد مراکز سرزندگی، پویای شهری می باشد و در ارتباط با چگونگی این کیفیت و نحوه دست یابی به آن با استفاده از رویکردی نوین و بهره گیری از الگویی کارآمد، تحت عنوان استفاده از فضاهای زیر سطحی در شهرها، آسمان بعد سوم شهری به بحث خواهد پرداخت.

امروزه بیشتر شهرها که در احیاء و تجدید حیات مراکز شهری خود موفق بوده اند همگی فرایند و مراحل را در پیش گرفته اند که جامع و بصورت سیستم باز و پویا بوده است نه اینکه شهر را در یک سیستم بسته مدل سازی نمایند و تبدلات و واکنش های آن را محدود سازند. باید این نکته را

نیز در نظر داشت که در همه شهرهای موفق برای مردم و ساکنان آن فرصت هایی ارزشمندی جهت مشارکت و تعامل مهیا گشته است. امروزه این فرآیندهای جامع و فراگیر و پویا به عنوان نمادی از مردم گرایی و مردم واری در بهترین جلوه آن نمود داشته - که اغلب با قواعد و آیین نامه ها و تمرکز بر ایجاد وفاق عمومی در فضای عمومی همراه بوده است. در این راستا کیفیت به عنوان یکی از مفاهیم محوری دانش شهرسازی مطرح می باشد که از اهمیت نظری و عملی فراوانی برخوردار است. با توجه به وضعیت حاکم بر فضاهای شهری به ویژه در مراکز شهری که حس غالب در اغلب آنها بی مکانی، بی هویتی می باشد، بحث کیفیت فضایی به عنوان مهمترین موضوع در این زمینه مطرح و با تلاش طراحان و برنامه ریزان در راستای حل این مشکل معطوف گردیده است. به بیان دیگر، سئواله و یا به عبارت دقیق تر «بحران کیفیت»، در شرایط کنونی یکی از چالش های عمده شهرهای ما بالطبع یکی از دغدغه های اساسی تصمیم سازان، تصمیم گیران، مجریان و استفاده کنندگان محیط شهری است. از این رو اگر شیوه مداخله در بافت ها و کالبد شهری به متوال فعلی آن دنبال گردد، نتیجه عینی در راستای نیل به این مطلوب وجود نخواهد داشت. موضوع دیگری که در جهت دستیابی به اهداف کتاب حاضر مطرح و از آن استفاده خواهد شد، بحث فضاهای زیر سطحی و پتانسیل بالای آن جهت کاهش مشکلات عمده شهری می باشد. بابت بهره گیری از این روش ضمن حفاظت از منابع حاشیایی امکان توسعه و بهینه زیر ساخت های شریانی شهری، مقابله و حفاظت در برابر بلایا و سوانح طبیعی مانند سیل، جبران اثرات منفی ناشی از روند روبه رشد شهرنشینی در ایران و جهان همچون تراکم و کمبود فضا، حفاظت زیست محیطی، بهینه سازی مصرف و صرفه جویی در منابع انرژی، استفاده از پتانسیل های ذاتی این

فضاها و سایر مزایایی که در متن کتاب بدان ها خواهیم پرداخت، سعی در مقابله با بحران های پیش روی در راستای ایجاد و ارتقای کیفیت و پویایی فضاهای مراکز شهری خواهد شد.

www.ketab.ir